Vrstvy. Konstrukce kuželoseček pomocí ohniskových vlastností.

Konstrukce hyperoskulačních kružnic. Rytzova konstrukce.

Celé cvičení je vhodné mít maximalizovaný pohled Shora.

788	D 🗶 🗅 🗖 🗢 🖑 💠 🖉 🎾 🖉 🖉 🚝 🛥
Shora	Dvojklik pro maximalizování pohledu

Příklad 1:

- a) Zakreslete pomocí souřadnic dvě úsečky, které budou reprezentovat souřadný systém xy. Osa x je dána body [-70,0] a [70,0], osa y je dána body [0,-70] a [0,70]. K těmto osám umístěte popis x, y a dejte je do samostatné vrstvy.
- **b)** Zadejte přímku *t*₁=GH, kde G=[-40,0], H[0,-70] a *t*₂=KL, kde K=[30,0], L=[0,-50].
- *c)* Sestrojte elipsu, která se přímek t_1 a t_2 dotýká, má střed v bodě S=[0,0] a délku hlavní poloosy *a*=40. Nakreslete i celou konstrukci pro hyperoskulační kružnice.

Doporučení:

Pracujte ve vrstvách (zapnete je ikonou 叉), konstrukce pak bude přehlednější.

Okno s vrstvami	Vrstvy Všechny vrstvy		
	0 % × 🔺 🔻 1	R 7	?
Vrstvy můžeme pojmenovat	Název Default		
Můžeme je vypnout/zapnout	osy	) ₽	
Můžeme změnit barvu čar ve vrstvě	Pomocne cary	-	

Objekty přesouváme do vrstev v okně Vlastnosti (zapneme je Úpravy/Vlastnosti objektu F3).

	Vlastnosti	
	Objekt	•
	Typ objektu	křivka
x	Vrstva	Default
r unt do příslušných vrstev	Barvy pro zebrazeni	Default
Objekty můžeme přesouvat do prie	Typ čáry	osy
ODJEKK)	Barva pro tisk	📕 Pomocné č 🕖
	Tloušťka pro tisk	Podle vrstvy

Návod:

ad a) Úsečky zadáme pomocí lomené čáry . Chceme-li vložit do obrázku text, zadáme příkaz **Text**

Soubor	<u>Ú</u> pravy
Počáteč	ní bod:
Příkaz:	Text

	Vytvořit text
.	Písmo Arial ▼ Tučné Vždy používat toto písmo
	Výška: 3 milimetry Importovat soubor
	Zadejte text
	OK Stomo Nápověda
	x

Problém je trochu s indexy, proto budeme v případě potřeby používat místo S_1 pouze S1 a podobně.

ad b) Přímka t₁ je zadána jen jako úsečka, je potřeba ji prodloužit. K prodloužení slouží podikona 🔤

a zvolíme variantu pro dynamické prodloužení (čtěte příkazový řádek), tj. dáme ENTER.

<u>S</u> oubor	<u>Ú</u> pravy	<u>P</u> ohled	<u>K</u> řivka	<u>P</u> locha	Tě <u>l</u> eso	<u>S</u> íť	Kó <u>t</u> a	T <u>r</u> ansforma	ce <u>N</u> ástroje	e <u>A</u> nalýza	<u>R</u> ender	<u>N</u> ápově	éda		
Vyberte	hraniční (	biekty pr	o prodlou	užení a ne	bo zadei	te dé	lku pro	dloužení. Ne	o stisknēte	Enter pro a	vnamické	progrouz	eni: Pau	пе	
Vyberte	hraniční	objekty p	oro prodi	oužení a	nebo zao	lejte	délku p	prodloužení.	Nebo stiskn	ěte Enter p	ro dynam	ické pro	dloužení:		$\geq$
	6 1 (	7 🖂		0	ሙ	0				0	- 1 0				-

Pak ukážeme na konkrétní konec úsečky a protáhneme ji, kam je potřeba.

ad c) Založíme vrstvu např. s názvem Pomocné čáry (můžeme případně nastavit barvu vrstvy) a provedeme všechny konstrukce nezbytné k určení kuželosečky.

- Sestrojíme vrcholovou kružnici v=(S, poloměr r=a=40).
- V průsečících vrcholové kružnice a tečen leží paty kolmic spuštěných z ohnisek k tečnám. Označíme je P1, P2, P3, P4.

V bodech P1 až P4 sestrojíme kolnice k1 až k4 k příslušným tečnám:
 V menu Křivky/Úsečka/Kolmice ke křivce

<u>K</u> řivl	a <u>P</u> locha	Tě <u>l</u> eso	<u>S</u> íť	Kó <u>t</u> a	T <u>r</u> ansf	ormace	<u>N</u> ástroje	<u>A</u> nalýza	<u>R</u> ende
	Bod				×.	1			
	Mrak bodů				+				
	Úsečka				•	Jed	lna úsečka		
	Lomená čár	a			•	Sar	mostatné ú	sečky	
	Obdélník				•	Ko	lmice ke kři	ivce	
	Polygon				•	Ko	Imice ke 2 l	křivkám	

Pomocí uchopovacích režimů zadáme počátek kolmice

Počátek úsečký (Normala PodUniem vertikalni Počátek úsečký (NaOběStrany Bod 2<u>K</u>řivky):

a pro konec kolmice vybereme následující volbu

		-	-	_		-		-
Počátek úsečky (NaOběStrany, Bod. 2Křivky):								
Venera úsažilus (Dad ZDamíha Dadu)								
Konec usecky (Bod ZPrvninoBodu))	Z	volír	ne volbu "	7Pr\	míh	ιoΒ	odu	

- Ohniska F1 a F2 jsou v průsečících těchto kolmic. Spojíme ohniska, prodloužíme tuto hlavní osu elipsy, vyznačíme hlavní vrcholy.
- Kolmo na hlavní osu sestrojíme osu vedlejší. Její délku omezíme průsečíkem s kružnicí f1=(F1,r=a=40).
  Získáme vedlejší vrcholy C, D.

V tuto chvíli bychom mohli po Rhinu chtít vykreslit elipsu v menu **Křivka/Elipsa**. My si ovšem zkonstruujeme nejprve hyperoskulační kružnice a teprve potom si elipsu necháme vykreslit od Rhina.

Hyperoslulační kružnice:

Hlavní a vedlejší osy elipsy i s vrcholy (= nejdřív vložíme do příslušných vrcholů body vybereme a přesuneme do nové samostatné vrstvy, ve které budeme pracovat. Tuto vrstvu nastavíme dvojklikem jako aktivní (a ostatní vrstvy si vypneme).

1	UIT	00000
ß	Cíl Z	0.000
	Umístění	Um ístit
	Tapeta	
		~··· ^
založit novou vrstvu	Vrstvy - Všechny vrstvy :::	
$\sim e / ($	D) × ^zaphut	i/vypnuti vrstvy
	Název	Knihovn
	Default	្រុះ ជ្∎្
	osy	¶ £ ■
	Pomocné čáry	
	Hyperoskulační kru	✓ (■)
/ označe	ní aktivní vrstvy	$\smile$ $\bigcirc$
	b	arva vrstvy
A		
ľ.	4	
	•	

- Body C,S,B doplníme na obdélník, poslední vrchol označme J.
- Úhlopříčka BC, kolmice z bodu J na úhlopříčku BC. V průsečících s osami elipsy jsou středy hyperoskulačních kružnic M,N, které sestrojíme a také je zkopírujeme na symetrické pozice

(Podle potřeby prodlužujeme přímky pomocí **m**, resp. zkracujeme pomocí **s**=stříhat a především využíváme vhodné uchopovací režimy.)

- Necháme vykreslit elipsu pomocí Křivky/Elipsa
- Určíme body dotyku (konstrukci provedeme opět v nové vrstvě, což nám umožní vypnout konstrukci hyperoskulačních kružnic, které pro určení bodů dotyku nepotřebujeme):
  - Prodloužíme přímku F1P2. Určíme bod Q2, pro který platí, že leží na F1P2 a |F1P2|=|P2Q2|.
  - Spojnice F2Q2 protne tečnu t2 v bodě dotyku T2.
  - Bod dotyku na t1 získáme analogicky.
  - Všechny popisy lze následně posouvat na lepší pozici pomocí ALT + šipky, což v obrázku provedeno není.

Příklad 2: Zadejte si dva libovolné sdružené průměry elipsy. Pomocí *Rytzovy konstrukce* určete hlavní a vedlejší osu elipsy. Elipsu vykreslete.

Návod: Sdružené průměry zadejte například takto a dále pokračujte podle známého postupu.

